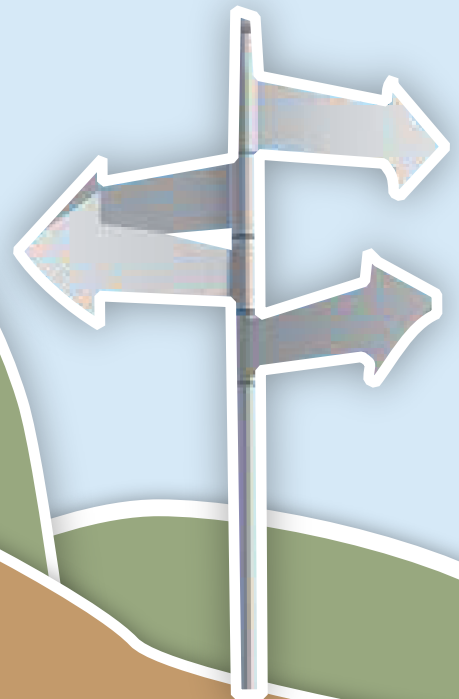
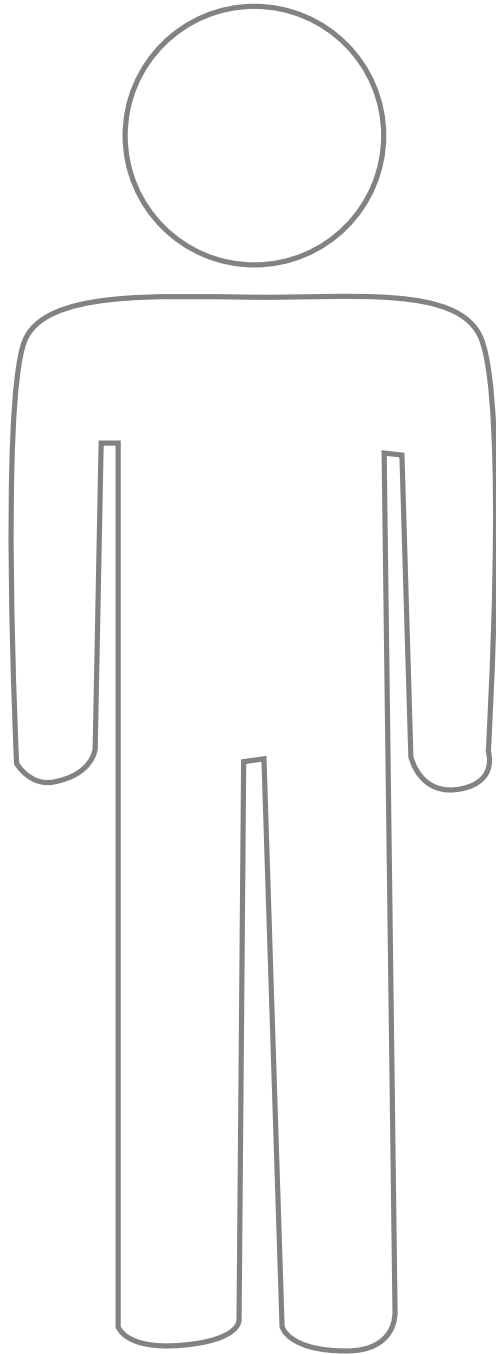

נספחים

כנפי רוח
אורה לרוח

שיח עם המלמדים ועם אבות הבנים מתוך ההקדמה לספר "חובת התלמידים" רבי קלונימוס קלמיש שפירא- האדמו"ר מפיאסצנה

שלמה המלך אמר במשלי (כ"ב ו') "חנוך לנער ע"פ דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה". זה הוא עיקר החינוך שלא בלבד בשעה שהנער נער, ויד אביו עודה תקיפה עליו ישמע לו ויעשה כמצותיו, רק גם כשידגל והוא ברשותו, אף כי יזקין לא יסור ממנה. כי החינוך לא צווי לבד הוא, שמצווה את בנו או תלמידו עשה כך וכך, גם לא הרגל בלבד הוא, שמרגילו לעשות מעשים טובים, יותר גדול ויותר פועל מן הציווי ומן ההרגל הוא החנוך, ושני אלה הציווי וההרגל רק כלי תשמישו הם, שהמחנך מוכרח להשתמש בהם, לצוותו ולהרגילו, כדי לחנכו בדרך ד'. כי את תיבת חנוך מפרש רש"י ז"ל (בדברים כ', ה') על הפסוק בנה בית ולא חנוכו, חנוך לשון התחלה, עכ"ל. קפשוט שלא על כל התחלה יאמר לשון חנוך, כמו במתחיל בגנות ומסיים בשבח, שאומרת הגמרא (פסחים קט"ז ע"א) על סדר ההגדה בפסח, לא יאמרו מחנך בגנות וכו'. וכן אצל הסנהדרין שמתחילין מן הצד (סנהדרין ל"ב ע"א) לא יאמרו מחנכין מן הצד. אבל בפרשת לך (י"ד, י"ד) מפרש רש"י לנו יותר וז"ל חניכיו וכו' שחנכו למצוות, והוא לשון התחלת כניסת האדם או כלי לאומנות שהוא עתיד לעמוד בה, וכן חנוך לנער, חנוכת המזבח, חנוכת הבית עכ"ל.

אבל אף על האומן המתחיל במלאכה לא יאמרו לשון חנוך על התחלתו אם כבר יכול הוא את אומנותו, גם על הבית כשמתחילים לבנותו לא יפול הלשון חנוך הבית, רק על מי שבא ללמוד עצמו אומנות ועל תשמיש הבית שכבר נבנה נופל לשון חנוך. וזה דיוק לשון רש"י התחלת וכו' שהוא עתיד לעמוד בה, לא על האומנות והמלאכה רק על האדם, על ההכשרה אשר נמצאה בכח בקרב האדם למלאכה זו או זו, ועל הכשרת הבית והכלי לתשמיש זה או זה, נופל לשון חנוך. תיבה לעצמה היא תיבת חנוך, ונאמרה על הוצאת ההכשרה אשר באדם או בכלי מן הכוח אל הפועל, אם לא נוציאה תשאר בהעלם וצריכים אנו להוציאה ולחנך את האיש הזה שיעשה לבעל מלאכה זו, והבית או הכלי לתשמישם, כל חדר לתשמישו אשר הוא מוכשר והכלי לתשמישו אשר הוא מוכשר.

וכשנאמרה תיבה זו על חינוך הבנים, אז הכוונה היא לגדל ולפתח את טבעו והכשרתו של הילד שנמצאה בו במדה קטנה או בכח או בהעלם לבד ולגלותה. וכיוון שהאיש הישראלי עוד בילדותו רוח ד' נשמת שדי טמונה וגנוזה בו. צריכים לגדל ולחנך אותו להוציאה לגלותה ולהפריחה והי' ליהודי נאמן עובד ה', בתורתו מעצמו יחפץ, ומדרכו גם כי יזקין לא יסור, והמצווה אף המרגיל אינו בטוח שהבן או התלמיד המצווה והמתרגל יעשה כמצוותו, גם כשיגדל ויהי' ברשות עצמו. ועל אשר בו בהעלם תגלה, ורק אז גם כי יזקין לא יסור ממנה.

אבל שלמה המלך לא את תכלית החנוך בלבד הודיענו, שתכליתו להביאו אל גם כי יזקין לא יסור ממנה, רק גם את האופן והאמצעי איך לבוא אליו ביאר לנו במילים "חנוך לנער ע"פ דרכו", שזה הוא העיקר. כי המצווה והמרגיל בלבד, אינו צריך ליתן לב אל הבן והתלמיד, לדעת את טבעם ושכלם וכו'... עליו רק לצוות עשה כך או כך ודי לו, גם אינו מרגיש חוב בעצמו לטפל בכל תלמיד ותלמיד בפני עצמו, יוכל הוא לצוות להרבה תלמידים בני גיל אחד ציווי אחד, עשו כך או כך, כי לא בתלמיד או בבן, רק בו, במצווה בלבד הדבר תלוי, הוא יצווה וזהו הוא הכל. אבל המחנך שרוצה לגלות את נשמת התלמיד הטמונה והגנוזה בו, לגדלה ולהבעירה שתבער באש של מעלה למרום וקדוש, וכולו אף כחי גופו בקדושה יתגדלו ולתורת ד'

ישתוקק, מוכרח הוא להרכין את עצמו אל התלמיד המתחנך על ידו, ולחדור אל תוך קטנותו ונמיכותו, עד אשר יגיע אל ניצוץ נשמתו הגנוזה אף נעלמה ולהוציאה, ולהצמיחה ולגדלה.

וכיוון שכן, לא בכל הנערים שוה הוא החינוך, תלוי הוא בכל נער ונער כפי טבעו, דעתו, מדותיו וכו', ואותם על המחנך להכיר ולא די לו למחנך אם רק את עצמו ודעתו לבד יכיר, כי אם במתחנך הדבר תלוי, לא בדעתו וכחי עצמו בלבד ישמש ויפעל, יצווה ויורה, רק גם בדעת וכחי התלמיד יאחז, ישמש ויפעל, ולא מה שיצווה ויחנך לזה יצווה ויחנך לתלמיד אחר השונה ממנו בטבע, רצון, מדות וכו'... וזה רמז לנו שלמה המלך "חנוך לנער ע"פ דרכו", על פי דרכו של כל אחד ואחד. לא את אומנות החנוך של הפדגוגיה כוונתנו בזה להורות, איך לשמש בשכל התלמיד ואמצעים, איך להרחיב את בינתו בידיעת פשט התורה, כי לא את השכל של התלמיד בלבד אנו מחפשים עתה, רק את כל התלמיד, את הנפש, רוח ונשמה של הילד הישראלי אנו מחפשים לקשרו באלהי ישראל ויהי' יהודי חרד לדבר ד' וכל מאויו אליו יתברך יהיו.

הנה עד כמה שיודע כל אב וכל מלמד שבניהם ותלמידיהם הקטנים אשר לפנייהם לא ישארו בקטנותם, רק יגדלו ויהיו לאנשים גדולים בשנים, אפשר גם גדולים בתורה ועבודה מ"מ ישנם אשר בתכליתם רק מה שנגד עיניהם, וכיוון שרק נערים נגדם, לכן רק לחנך אותם לנערים טובים מטרתם, ותורה ויראה רק כערך ילדותם רצונם להכניס אל קרבם ודי להם, אבל מלמד ואב כזה חוטא הוא נגד ד' ועמו. צריך המלמד והאב לדעת שאת בני ד' וגדולי ישראל עליהם לחנך ולגלות, ואת הנערים אשר לפנייהם יראו לנשמות גדולות אשר עוין באבן, ועליהם להצמיחן ולהפריחן. גן הוא בגן ד' לעבדה ולשמרה, ואף אם יראה בהם נערים אשר לפי הכרתו מרי נפש הם ומדות רעות להם, ידע שזה טבע של גרעיני הנשמות ובוסר המלאכים, מרים הם בחניטתם ומלאים עסיס בגדלותם.

אין מדה וטבע רע בהחלט בילד ישראל הורנו קדושי ישראל הבע"ש ותלמידיו אחריו זצ"ל, רק שצריכים לדעת איך לשמש בהם ולגדלם. למשל אם יש לפניו תלמיד במדת עקשנות שהיא רעה, וסובל המלמד ממנו הרבה, יתבונן והי' כאשר יתגדל ויקבל עול תורה ועבודת ד', כמה תהי' כל עבודתו בעקשנות ובמסירות נפש, לא קל ולא הפכפך יהי', איש ישראל כמו שדורש המדרש יהי', (בר"ר ל"ט) אם מעמיד דברים כחומה, ע"ש. בכל דברי העבודה יהי' חזק כחומה בצורה.

ואם יראה תלמיד במדת הכעס, הן אמת שבאופן זה שהנער משמש עתה במדת כעסו רעה היא עד מאוד, אבל האם בשביל זה יכולים להחליט עליו לאמר שורש פורה ראש ולענה בו נמוך וגרוע הוא בטבעו. האם לא נשחק אנו על שוטה ששמע את תהלת האתרוג וחסף לאכול זרע גרעין או בוסר ממנו, ויצעק ויעולל עליו לאמור, פרי מר וארסי הוא האתרוג. והאם יכולים לשער מראש את גודל התועלת אשר יכול המנהל והמחנך להוציא מן רעת כעס הכעסן, כאשר יחדור אל קרבו ויקרבהו ויקרבהו וילהיב את לבו ונפשו שיהיו מסורים לד'. אש של מעלה יתהפך כעסו, כל מעשה עבודה אשר יעשה כגחלי אש יתלהבו, וכל דבוריו אשר ידבר לד' בתורה ובתפילה בקול חוצב להבות אש ירעם. ועיין בפיו הרב ז"ל על כגוונא בסידורו זצ"ל, החמימות שבכעס שמסתעף מן החמימות שבלב, וכל אדם הרתחן בטבעו עלול טבע לבבו להתלהב ברשפי אש התשוקה ע"ש מכש"כ כאשר ימצא איש כזה בקרב גופו ונפשו איזה שמץ וכתם, כמה כעס וחימה יתמלא, את יצרו הטוב יריגז ואת הרע מקרבו ישליך אף ישמיד, ואם את זולתו ייסר על נמיכותו על פניו יוכיח, לא יזלזל ולא יחרף רק דבורים פשוטים ידבר, אבל דבורים אשר כיורה קלחת ירותחו וכים זועף מקרבו ישטופו, וגם מנשמת זולתו כל חלי וכתם ימסו ויעקרו...

קבוצה ראשונה

התלמידות בעיני עצמן - מבט לאחור

לפניכם שיר שכתבה החוררת ללדה.

1. עיינו בשיר וסמנו את כל המשפטים המתארים את התלמידות בעיני עצמן.
2. "תרגמו" את המשפטים שסימנתם משפת הדימויים השירית לשפה פשוטה. מיהן התלמידות האלה? כיצד הן מתנהגות?
3. לפי תיאור זה ציירו "תצלום" של בנות הכיתה.
4. כתבו קטע מ"יומן" או מכתב אישי ובו מתארת התלמידה את בנות כיתתה?

קבוצה שנייה

המורה בעיני התלמידות - אז

לפניכם שיר שכתבה החוררת ללדה.

1. עיינו בשיר וסמנו את כל המשפטים המתארים כיצד המורה נתפס בעיני התלמידות בצעירותן.
2. "תרגמו" את המשפטים שסימנתם משפת הדימויים השירית לשפה פשוטה. כיצד חוות התלמידות את המורה?
3. ציירו את תמונתו מתוך תיאור זה.
4. כתבו דיווח למפקח על תיפקודו של מורה זה.

קבוצה שלישית

התלמידות בעיני המורה - מבט לאחור

לפניכם שיר שכתבה החוררת ללדה.

1. עיינו בשיר וסמנו את כל המשפטים המתארים את התלמידות כפי שהמורה ראה אותן.
2. "תרגמו" את המשפטים שסימנתם משפת הדימויים השירית לשפה פשוטה. מיהן התלמידות האלה? כיצד הן מתנהגות?
3. לפי תיאור זה ציירו "תצלום" של בנות הכיתה.
4. כתבו קטע מ"יומן" או מכתב אישי שבו מתאר המורה את תלמידותיו.

קבוצה רביעית

המורה בעיני התלמידות - לאחר מותו.

לפניכם שיר שכתבה החוררת ללדה.

1. עיינו בשיר וסמנו את כל המשפטים המתארים כיצד המורה נתפס בעיני התלמידות לאחר מותו.
2. "תרגמו" את המשפטים שסימנתם משפת הדימויים השירית לשפה פשוטה. כיצד חוות התלמידות את המורה?
3. ציירו את תמונתו מתוך תיאור זה.
4. כתבו דיווח למפקח על תיפקודו של מורה זה.

חלומות שמורים

מילים: אהוד מנור

לחן: מתי כספי

ולפעמים שריד של ריח
או צליל מוכר או קצה מילה
משיב אליך גן פורח
מחזיר אל קו ההתחלה

ושוב אתה חולם כילד
ושוב אתה תמים כאז
אתה נמצא בתוך התכלת
הכל נשמר דבר לא גז

אי שם עמוק בתוך תוכנו
טמונים קולות וזכרונות
מראות רבים שכבר שכחנו
ספרי פלאים ומנגינות.

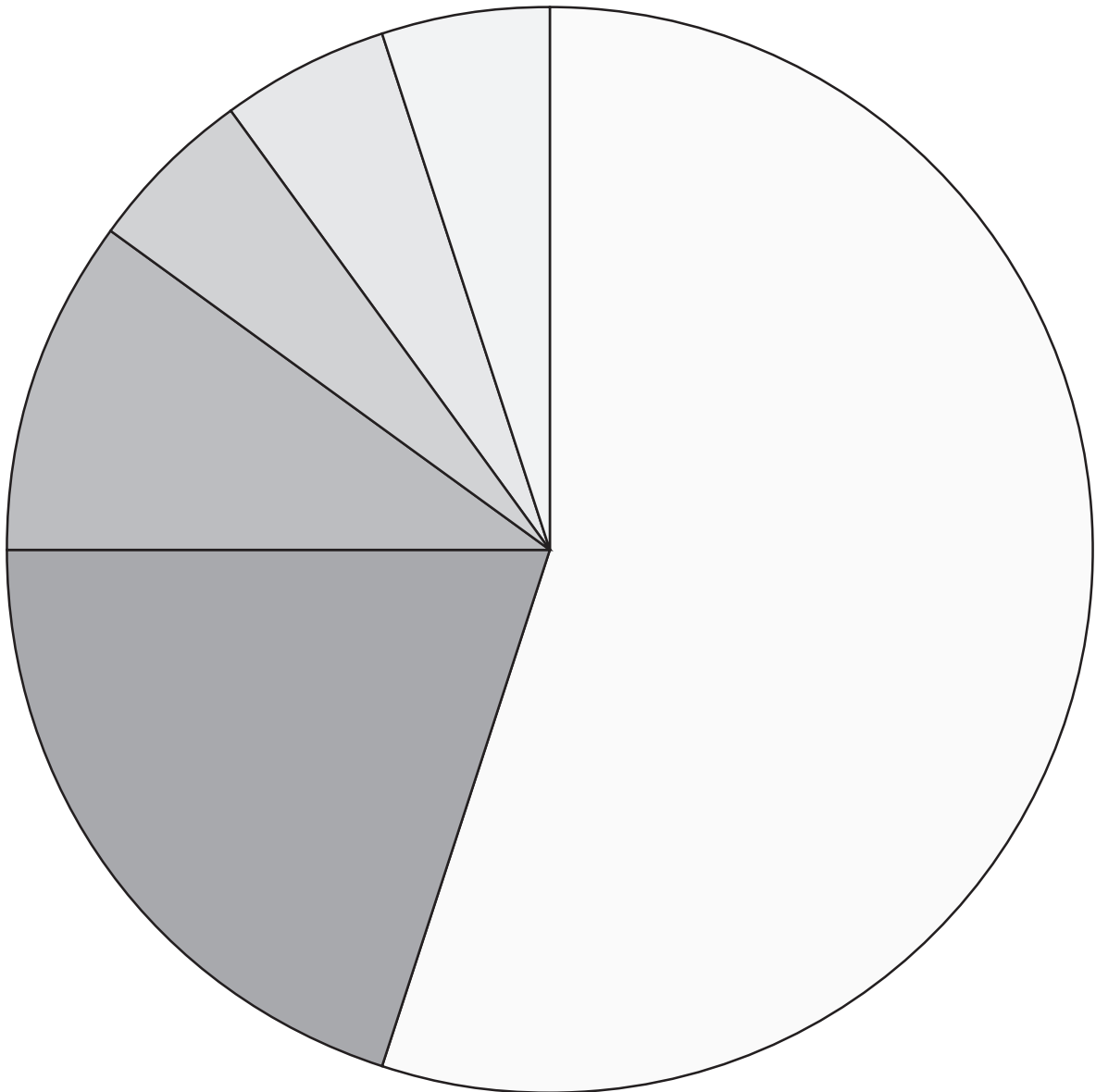
אי שם עמוק בתוך תוכנו
טמונים קולות וזכרונות
מראות רבים שכבר שכחנו
ספרי פלאים ומנגינות.

כל זכרונות ימים ימימה
החלומות הראשונים
וכל מילה של אבא אמא
שנאמרה לפני שנים.

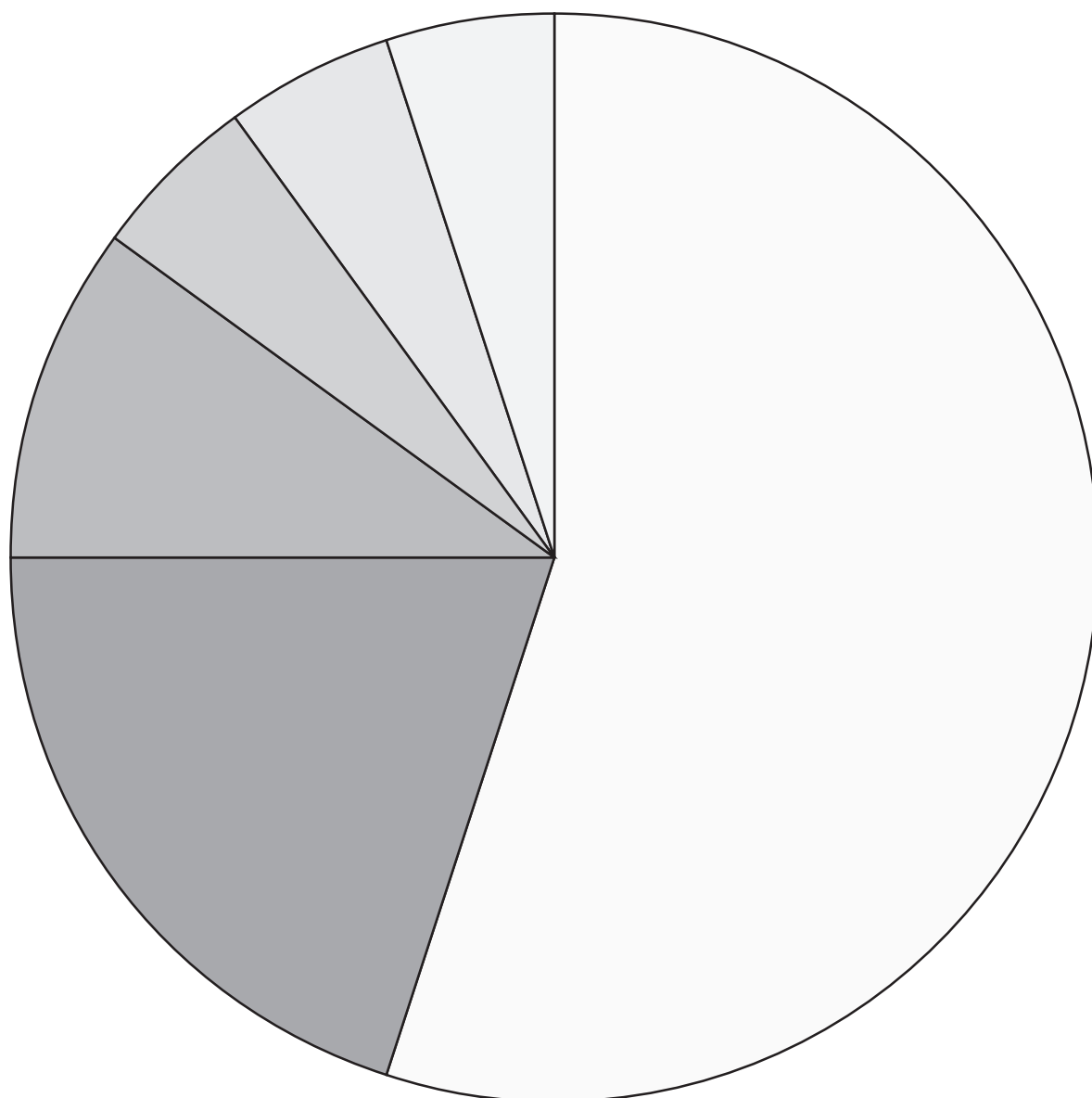
אי שם עמוק בתוך תוכנו
טמונים קולות וזכרונות
מראות רבים שכבר שכחנו
ספרי פלאים ומנגינות

עולם מופלא של ילדותנו
רדום בפנים בצל צלילים
איתנו הוא עד יום מותנו
חבוי בתוך תילי מילים.

איך חילקתי את הזמן שהשקעתי בעבודה

איך הייתי רוצה לחלק את זמני בעבודה

הריני מוחל- שיקוף

קצת רקע על שיטת אימגו, על השיקוף וה'דיאלוג ההתכוונותי'
קיצור מאמר של אראלה מלצר

גישת האימגו, פותחה ע"י ד"ר הארוויל הנדריקס, מציעה דיאלוג שונה שבו יש הקשבה מסוג אחר-
הקשבה של הלב עם נוכחות מלאה של הנשמה בעולמו של בן/בת הזוג.
אחת הדרכים הבסיסיות של קשר זוגי, עפ"י האימגו, הינה הקשבה והכלה המבוססות על דיאלוג
התכוונותי.

בדיאלוג זה המקשיב פועל מתוך התכוונותיות ומפנה אנרגיה מיוחדת להקשבה אמיתית מהלב למה
שעולה מהשני תוך חזרה ושיקוף דבריו עד לשמיעה מלאה של כל הדברים. עולמו שלו לזמן הדיאלוג
מונח בצד כאילו הגיע עם מיכל ריק.

עפ"י הדי שליפפר (מבכירות מטפלי האימגו, שפיתחה והרחיבה את הגישה למקומות ומושגים חדשים),
זהו ממש טקס, בו האחד עוזב את עולמו, עובר את הגשר הדמיוני שיש במרחב היחסים שביניהם ובא
לביקור בעולמו של השני.

הקשבה מן הלב היא אומנות ומיומנות שניתן ללמוד אותה כדרך חיים. כולנו זקוקים להקשבה מלאה של
האחר. הקשבה זו מעניקה לנו בחזרה את עצמנו באמצעות האחר המהווה לנו מראה לעצמנו. היא נותנת
לנו תחושה שאנחנו קיימים, שאנחנו משמעותיים וחשובים. כאשר הזולת מקשיב לנו בתשומת לב עם
נוכחות של מאה אחוז ומגיב בהכלה מלאה באמצעות תגובותיו המילוליות, לשון גופו, קשר העין, הבעות
פניו וטון דיבורו הוא מאשר לנו את מהותנו, הווייתנו וקיומנו. בדרך זו אנו נרגעים, תחושת הביטחון שלנו
עולה ואנו יכולים להרשות לעצמנו להיות מי שאנחנו על כל חלקינו כאנשים שלמים.
... הקשבה של הלב דורשת אימון ולימוד מצד אחד, איך לפתוח את דלת עולמך ולשתף בגלוי ובפתיחות
את בן הזוג בעמקי נפשך ומצד שני, ללמוד לתת לבן הזוג נוכחות מלאה מבלי לשפוט אותו באמצעות
משקפי העולם הסובייקטיבי שלך.

הדיאלוג הזה נראה בתחילה מלאכותי וטכני ויש אלו שמתקשים בו בהתחלה. חלקם מקשיבים רק
למילים ומנסים לזכור אותן במקום להיות נוכח בהווה וכתוצאה מכך, המילים כבר מגיעות מאליהן.
לכאורה, יש בו משהו מגביל אבל זה בדיוק הדבר שמאפשר את הכלת התסכול ושמיעת האחר במאה
אחוז.

תרגיל שיקוף:

יושבים בזוגות, אחת דוברת והשנייה מקשיבה, אח"כ מתחלפים.
הדוברת מספרת למקשיבה על התפילה שבחרה (בשיעור הקודם התבקשו הבנות לחשוב על תפילה
שהן אוהבות במיוחד, שמשמעותית עבורן באופן מיוחד) מהי? מדוע בחרה בה? סיפור קצר שקשור בה?
עוד משהו שרוצה לשתף ביחס לתפילה שלה?
לאחר הדיבור הרצוף-
"אני שומעת אותך אומרת..." חזרי על דבריה
שמעתי אותך נכון?
את רוצה להוסיף עוד?
אם כן- שיקוף נוסף, אם לא- תודה, והחלפת תפקידים.

מעלת הדמיון

הרב אברהם יצחק הכהן קוק, אורות הקודש א'

יש בדמיון מעלות כאלה, שאין בשכל. הדמיון מחיה בנו את העולם בצורתו הרוחנית, וממילא עושה הוא את מהותנו הרוחנית יותר שלמה, אלא שבהתגברותו מטשטש הוא את התואר של העולם המעשי. הנסיונות של התרבות העשירו הרבה את המדע המעשי, ואת הרוחני הבנוי על בסיסו, אבל את העולם של הדמיון. וכל גודל החיים שבו, הורידו הרבה. - על כן קטנה היא מאד האישיות העכשוית [...].

החלומות הגדולים החלומות הגדולים יסוד העולם הם. המדרגות שונות הן:

חולמים הם הנביאים: "בחלום אדבר בו".

חולמים הם המשוררים בהקיץ,

חולמים בעלי המחשבה הגדולים לתקין העולם.

חולמים אנו כולנו בשוב ד' את שיבת ציון.

הגסות של החיים החברתיים, בהיותם שקועים רק בצדם החמרי נוטלת את אור החלום מן העולם, את זהר ההרחבה שלו, את עליתו העליונה, מהמציאות הקודרת, עד שהעולם מפרפר במכאובים מתוך עקיצותיה הארסיות של המציאות, חסרת זהר החלום.

רק המכאובים הם יסורי אהבה, הם ימרקו את העולם יבררו לו, כמה גדולה היא הטעות של המתפארים במציאות הלקויה, בעת אשר רק החלום החפשי, המורד במציאות וגבוליה, הוא הוא באמת האמת היותר הויתית של המציאות.

ואז שב חזון החלום והיה למחזה ברור. פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות, ותמונת ד' יביט.

הדמיון כאספקלריא של המציאות נד עולים הם הדמיונות מתהום הנפש, הם זרע רענן מחביון הנשמה, עולם מלא בהם נשקף. לא חזון שווא הוא התאמת הנפש ודמיונותיה להעולם וכל יצוריו. ים הדמיון הגדול אספקלריא של המציאות הוא, המציאות רושמת בתוכו את רישומיה ומן המציאות הרי הוא עצמו לקוח. זהירות וזיקוק צריך הוא הדמיון, שמירה גדולה דרושה לאדם מערפלו, ועיקולי ארחותיו, סיבוכיו ונפתוליו. אבל אחרי כל אלה הלא אוצר חיים של סגולות עליונות. (הרב קוק, אורות הקודש א')

נספח ליחידה מס' 4 במערך "כניפי רוח - מורה לחיים"

דף לימוד בנושא

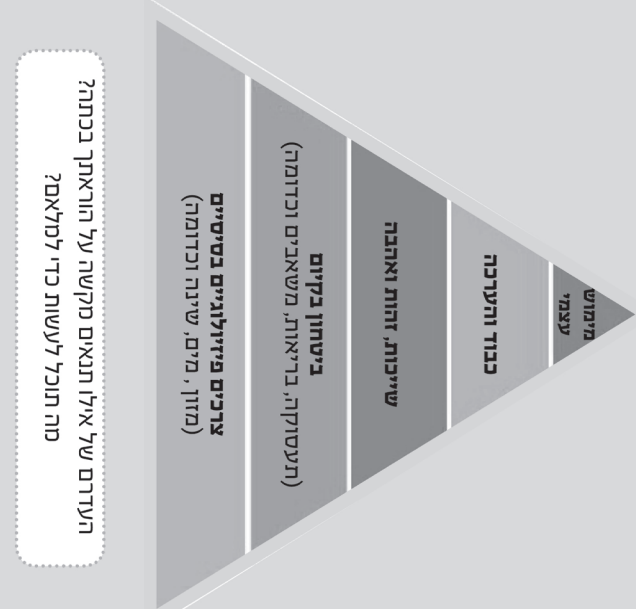
הכשר למעשה למעשה

"הכשר מצווה" - מעשה שאינו מצווה בעצמו, אך צריך לעשותו כדי לקיים את המצווה. בהשאלה - אילו מעשים יכללו בביטוי "הכשר למעשה"?

ומתלמיד יותר מכולם

קובצת 'פרחי כהונה' שהיוו את הגרעין הראשון של 'המכינה' שליד ישיבת 'מרכז הרב', הפצה להפגש עם ר' אריה, כי הימים נמי חודש אלו, ורצו לשמוע מפיו על דרכי הנהגת המוסד, במקובל בעולם הישבות. בקיש ממור יעקב אלאור כי יסודי הפגיש האמורה, הלה סר לביתו וכמובן נענה ר' אריה לבקשתו בפני חפצו, אך קבע ליום מועד. המדים מר אלאור לבוא אותו יום לביתו של ר' אריה כדי לחדור דבר הפגשה, ומצאו כשהוא מתקין את הספלים ביישובה שבפלגית ביתו כדי שישוב להתלמידים בניחוח... לשנתו העתיקה התלמידים, פתח ר' אריה ואמר: "באתם לשמוע ממני דברי תורה וכוונתכם רצוה אר מה יודע אדם כמוני ללמדכם? מיטב שתלמדוני אתם. אמר לי אתם מה למדתם היום... וכך החליף עממה דברים בסוגיות תורה ומסור, לפני שגפרו מעמו אמר להם: "אנא עשו חסד עם יקן כמותי, שאינו קורא ולא שונה, ופקודו לעינתם קרובות ותספרו לי מה שלמדתם בבית המדרש..." ולאחר השיחות המסוריות, אותן נחה היה ר' אריה לומר בחודש אלו לתלמידיו ישיבתו 'בית אריה', האוצר עויד דב וינבד בתום השיחה, סר לביתו והעלה על הכתב דברי המוסר ששמעו, למען יהיו שמורים נעמד.

נספח פירושי הצרכים של מצוות
על אילו צרכים נענה ר' אריה לווין בכל אחד מהספורים?

לאורו של ר' אריה לוי

משיב אל
הימים נמי מלחמת העולם הראשונה. אנשים נפלו ומתו בחובות העיר מחמת ריב ומגפה. אך אנכי התייתמתי ונודתי ליל - מספר ר' אברהם בער ויספיש - "באתה שנה נפסדו עלי אבי ואמי ואני אנה אני בא. חודמו ר' אריה לבית הכנסת שבבית בירודא, שם הייתי מחפלי, ואני לבדי. הבחין ר' אריה שאומר אני, קידש והסיק שיתום אני. בתום התפילה, ניגש ר' אריה ואמר לי: אולי תסכים שגלמים בצוותא כל יום לאחר התפילה במשך מחצית שעה? כמובן שהסכמתי. כמה מתאהב הייתי בפני חבדי למשחק: היודעים אתם מי 'החברותא' שלי לספסל הלמודי? ר' אריה כבדו ובעצמו! וכמובן שהתגוררים קאנו בי בשל כך... והיא שעמדה לי להיות, ברבות הימים, מלמד בתלמוד תורה..."

עין בוחנת וכל מביין
עין בוחנת היחה לו, את אשר אחרים לא חשו הוא ראה והבחין. סופר הרב אלמלך בר שאל, "ל ששמש כרבה של העיר רחובות: "לשרידי נער, למחרת בחלומי תורה יעץ חיים", ר' אריה היה אז המשגיח, בדתו היה עני עד למאד ואני סבלתי חופת רעב. פשוטו כמשמעו. הרעב הציק לי מאד וקשה היה לי לרוב מחשבותי. בלמודי התרכותי אך שהוא, כי חברותאם היה קל יותר, אך להתפלל לא יכולתי בשום פנים, התקשיתי לראות למללם היוצאות מפני. איש לא שם לי אף, ולשים אדם לא נגע הדבר. אולם ר' אריה שהיה נוגע ב מכסו מלי פעם בפעם שם לבני אלו. יום אחד ניגש אלי, נתח סכום כסף לידי ואמר לי: "השגתי סכום כסף מיוחד והוא לך עבור שלוש ארוחות ליום". וכך דאג ר' אריה להצטיי לי סכום במשך כל השנים שלמדתי בתלמוד תורה - ואורו נעני..."

יראת התלמיד
פעם ראוהו מהלך בשעות הבוקר המוקדמות בשכונת "בתי הוגרים" בירושלים. "מה לרב בשכונתנו?" שאלוהו אחד ממכרי. השיב ר' אריה בתמיהה: "אמש, בחתי את אחד הנערים מבני השכונה הזאת, שבקש להתקבל בחלמיד בחלמוני תורה, ומצאתי כי משנתו אינה סדורה אלו, לפני עלותי על משכבי הדרתי בליבי: מי יודעי, שמא מחמת שאותו נער רגיל ללמוד במבטא הוגרי, לא הבין את שאלותי החלכה, שהרי מדבר אנכי איתו בניב לרסיא, ולחנים פסלתי? ... ואנכי חולך עתה להתפלל בפני..."

"במה אתה מתבונן?"
בעת שהיו הילדים הורכים נכסים ל"חודר", אשר בתלמוד התורה, היה ר' אריה ממניח ליד פתח החדר או ליד אוד החלון ומתבונן בכל אחד מהם בעת בנייתם, והיו הילדים תמהים על כך. יום אחד שאלו בנו - מדוע תוך הנגה להמנין לתלמידים בפתח החלון ומסתכל בכל אחד מהם? ... ענה לו ר' אריה, אני מתבונן בליד זה שמכניסו קרעונו, בחביו שנגעו מרוספתו בשלישי שבגאוה רעב הוא... והרצו: "למדך. הוסיף הבן, שלא אחת היה אבא ז"ל מוצא פמתיו ומכיסו ומניסו לתלמידים כדי שיסעו לכתיבהם בלילות החורף ולא יכתו רגליהם בבזך..."

"היינו דאמר רבי: כמה גדולים מעשי חייה"...

פנים אפוא/ה:
 שוו מול עיניכם תלמיד/ה שלימודם קשה עליהם.
 איזו פעולה של "הכשר למידה" תוכלו לעשות כדי
 לקדם אותה/ו?

פנים אפוא:
 מהן פעולות "הכשר
 הלמידה" בהן נוקט
 רבי חייה?

פנים אפוא/ה:
 מהן פעולות
 "הכשר הלמידה"
 אותן אתם
 מבצעים?

פנים אפוא:
 הציעו יעד "הכשר
 למידה" אותו תוכלו
 לבצע כצוות
 השנה

**מדוע דווקא מעשיו
 של רבי חייה הם שעשו
 "שלא תשכח תורה
 מישראל"?**

כיצד רבנו/ה:
 בחרו את אחת הפעולות שעשה
 רבי חייה, ומושכת את לבכם.
 מה יכול להיות התרגום של פעולה זו
 למעשה "הכשר למידה" הנדרש בבית
 ספרכם?

תרגום שטיינזלץ	גמרא-בבא מציעא
ריש לקיש היה מציין (מסמו) את מערות הקבורה של הכמים, כאשר הגיע אל מערתו של רבי חייה נעלמה ממנו, ולא יכול למוצאה, חלשה דעתו.	כי מסא למערתיה דרבי חייה איעלמא מיניה. חלש דעתיה.
אמר: ריבנו של עולם לא פלפתי תורה כמותי? יצתה בת קול ואמרה לו:	אמר: רבנו של עולם לא פלפלתי תורה כמותי? יצתה בת קול ואמרה לו:
תורה כמותו פלפלת תורה כמותו לא ריבצת. כאשר היו רבים ר' חנינא ור' חייה:	תורה כמותו פלפלת, תורה כמותו לא ריבצת. כי הוו מינצו רבי חנינא ורבי חייה.
אמר לו ר' חנינא אתה רב? וכי עימי אתה רב?	אמר ליה רבי חנינא לרבי חייה:
חס ושלום אם תשתכח תורה מישראל אחזיר אותה בפלפולי.	בהדי דידי קא מינצית?
אמר לו ר' חייה לר' חנינא: עימי אתה רב?	חס וחלילה, אי משתכח תורה מישראל מהדרנא לה מפלפולי.
מה אני עושה? שעשיתי שלא תשתכח תורה מישראל.	אמר ליה רבי חייה לרבי חנינא: בהדי דידי קא מינצית?
אני הולך חורע פשתן, ושחר ממנו רשתות, וצד צבאים ומאכל מבושרם ליתומים ועושה מגילות וכותב המישה חומשים ואני הולך לעיר	מאי עבידנא? אזלינא ושדינא כיתנא, ומדילנא נישבי, וצדידנא טבי ומאכילנא בשרייהו ליתמי, ואריכנא מגילתא וכתבנא חמישה חומשי, וסליקנא למתא
ומלמד לחמישה תינוקות חמישה חומשים ומלמד משנה לשישה תינוקות שישה סדריים ואני אומר להם: עד שאחזור ואבוא לכאן תלמדו מקרא זה זה לזה, ולמדו משנה זה לזה ועל ידי כך עושה אני לתורה שלא תישכח מישראל	ומקרינא חמישה ינוקי בחמישה חומשי, ומתנינא שיטא ינוקי שיטא סדרי, ואמרונו להו: עד דהדרנא ואחינא - אקרו אהדדי ואתנו אהדדי, ועבדי לה לתורה דלא תשתכח מישראל.

היינו דאמר רבי: כמה גדולים מעשי חייה

דף לימוד בנושא

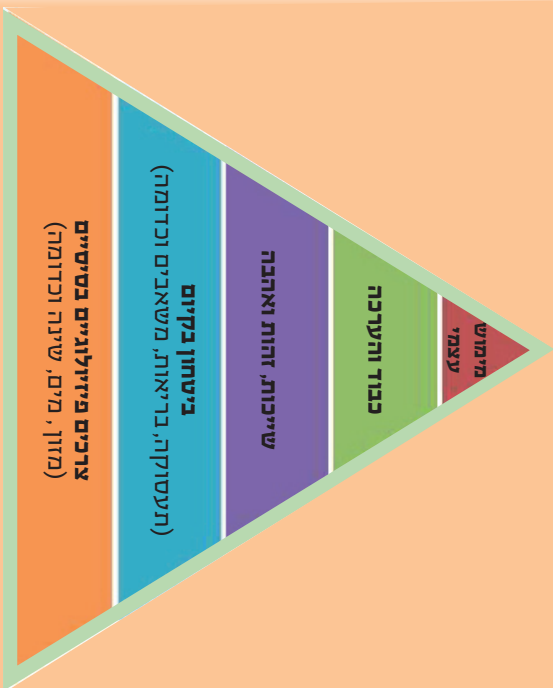
הכשר לתזונה

"הכשר מצווה" -
מעשה שאינו מצווה בעצמו, אך צריך
לעשותו כדי לקיים את המצווה.
בהשאלה - אילו מעשים יכללו בביטוי
"הכשר למידה"?

ומתלמיד יוותר מילים

קבוצת "פרחי כרונות" שזינו את הגרעין הראשון של "הפסיקה" שליד ישיבת "מרכז הרב", הפצה להפגש עם ר' אריה, כי הימים ימי חודש אולול, ורצו לשמוע מפיו על דרכי הגמג'ת המוסרית. כמקובל בעולם הישיבות.
בקשו ממנו יעקב אריאור כי יסדיר הפגיש האמורה, הלה סר לביתו וכמובן נענה ר' אריה לבקשתם בנפש חפצה, אף קבע להם מועד. הקדים מר אריאור לבוא אותו יום לביתו של ר' אריה כדי להזכיר דבר הפגשה, ומצאו כשהוא מתקין את הפסלים ביישובה שבעליית ביתו, כדי שישוב התלמידים בניחוחים...
לכשהגיעו התלמידים, פתח ר' אריה ואמר: "כאתם לשמוע ממני דברי תורה וכוונתכם רצויה אך מה יזיע אדם כמזני ללמדכם? מוסב שתלמדונו אתם. אמר לו אתם מה למדתם היום... וכו' החליף עמהם דברים בסוגיות תורה ומוסר, לפני שנכחדו מעמדו אמר להם: "אנא עמדו לי מה שלמדתם בבית המדרש..."
ופקדוני לעיתים קרובות הוספתי על מה שלמדתם בבית המדרש...
ולאחת השיחות המוסריות, אותו הוזהר היה ר' אריה לומר בחודש אולול לתלמידיו ושיבתו 'בית אריה', האזין עו"ד דב זינברג בתום השיחה, סר לביתו והעלה על הכתב דברי המוסר ששמעו, למען יהיו שמורים עמדתו.

אנשים פורטות הצרכים של אלוה לזון בכל אחד מהספורים

העורם של אילו תנאים מקשה על הוראתך בנתה
מה תוכל לעשות כדי למלאם?

לאזורו של ר' אריה לזין

מספיל אל דל

הימים ימי מלחמת העולם הראשונה, אנשים נפלו ומתו ברחובות העיר מחמת רעב ומגיפה. אף אנכי התייתמתי ונודד ילד - מספר ר' אברהם בער וייספיש - "באותה שנה נפטרו עלי אבי ואמי ואנכי אנה אני בא.
הודמו ר' אריה לבית הכנסת שבבתי בורידאי, שם הייתי מתפלל, ואני לבדי. אהיה ר' אריה שאומר אני קדיש השקו שיתום אני. בתם התפילה, נגש ר' אריה ואמר לי: אולי תספיק לשלמד בראותו כל יום לאור התפילה במשך מחצית השעה? כמובן שהסכמתי.

כמה מנאחה הייתי בפני חברי למשוחן: היודעים אתם מי החברותאי שלי לספיל הילומדים? ר' אריה כבדהו ובעצמו! וכמובן שהנערים קאנו בי בשל כך... והיא שעמדו לי ללדינת, בריבית הימים, מלמד בתלמוד תורה..."

עין בוחנת ולב מבין

עין בוחנת היחה לו, את אשר אחרים לא חשו הוא ראה והבחין. יספר הרב אלמול בר שאלו, ז"ל ששימש כרבה של העיר רחובות "כשהייתי נער, למדתי בתלמוד תורה 'עץ חיים', ר' אריה היה אז המושגתי, ביתנו היה עני עד למאד ואני סבלתי חופת רעב, פשוט כמשמעו. הרעב הציק לי מאד וקשה היה לי ללבו מחשבותי. בלמוד התרכזתי אך שהא, כי בחברותאי היה קל יותר, אך להתפלל לא יכולתי בשום פנים, התקיייתי לוחאין ללמים היוצאות מפי. איש לא שמ לב אלי, ולשם אדם לא נגע הדבר, אולם ר' אריה שהיה נוער בי מבטו מדי פעם בפעם שם ליבו אלי. יום אחד נגש אלי, נתח סכום כסף לדי ואמר לי: "השגתי סכום כסף מהודו, והוא קר עבור שלוש ארוחות ליום", וכך דאג ר' אריה להפציץ לי סכום במשך כל השנים שלמדתי בתלמוד תורה - ואורו עיני..."

ידאת התלמיד

פעם ראווה מהלך בשעות הבוקר המוקדמות בשנות "כתי הונגרים" בירושלים. "מה לרבי בשכונתנו?" שאלוהו אחד מסכרי, השיב ר' אריה בתמימות: "אמני, בחנתי את אחד הנערים מבני השכונה הזאת, שביקש להתקבל כתלמיד בתלמוד תורה, ומצאתו כי משנתו אינה סדורה אליו, לפני עליתי על משכבי הרהרתי תורה, ומצאתו כי משנתו אינה סדורה נער רגיל ללמוד במבטא הונגרי, לא הבינ את שאלותי כהלכה, שהרי מודר אני אידתי בניב ליסאי, ולחיים פסלתינו? ... ואנכי הלך עתה להתנצל בפניו..."

"במה אתה מתבונן?"

בעת שהיו הילדים הרכים נכסים "לחדר" אשר בתלמוד התורה, היה ר' אריה ממתין ליד פתח החדר או ליד ארז החלון ומתבונן בכל אחד מהם בעת כניסתם, והיו הילדים תמהים על כך, יום אחד שאלו בנו - מדוע הנה נהג להמתין לתלמידים בפנת הדלת ומסתכל בכל אחד מהם? ...ענה לו ר' אריה, אני מתבונן בליד זה שמכניסו קרועות, בחבור שנגעליו מרופפות, בשלשי שכונתו רעב הוא... והכניד למד. הוסיף הבן, שלא אחת היה אבא ז"ל, מצוץ מועותיו מפיסו ונתתם לתלמידים כדי שישעו לבתיהם בלילות החורף ולא יחתו ורגליהם בבית..."

"היינו דאמר רבי: כמה גדולים מעשי חייא"...

פנים לפנים:
שוו מול עיניכם תלמיד/ה שלימודם קשה עליהם. איזו פעולה של "הכשר למידה" תוכלו לעשות כדי לקדם אותה/ו?

פנים לפנים:
מהן פעולות "הכשר הלמידה" בהן נוקט רבי חייא?

פנים לפנים:
מהן פעולות "הכשר הלמידה" אותן אתם מבצעים?

פנים לפנים:
הציעו יעד "הכשר למידה" אותו תוכלו לבצע בצוות השנה

מדוע דווקא מעשיו של רבי חייא הם שעשו "שלא תשכח תורה מוישראל"?

בידיעתך:
בחרו את אחת הפעולות שעשה רבי חייא. ומושכת את לבכם. מה יכול להיות התרגום של פעולה זו למעשה "הכשר למידה" הנדרש בבית ספרכם?

תרגום שטיינזלץ	גמרא-בבא מציעא
ריש לקיש היה מציין (מסמך) את מערות הקבורה של חכמים,	ריש לקיש הוזה מציין מערתא דרבנן,
כאשר הגיע אל מערתו של רבי חייא נעלמה ממנו, ולא יכול למוצאה, הלשה דעתו.	כי מטא למערתיה דרבי חייא איעלמא מיניה. חלש דעתיה,
אמר: ריבנו של עולם לא פלפלתי תורה כמותי? יצתה בת קול ואמרה לו:	אמר: רבנו של עולם לא פלפלתי תורה כמותי? יצתה בת קול ואמרה לו:
תורה כמותו פלפלת תורה כמותו לא ריבצתי. כאשר היו רבים ר' חנינא ור' חייא:	תורה כמותו פלפלת, תורה כמותו לא ריבצתי. כי הוו מינצו רבי חנינא ורבי חייא,
אמר לו ר' חנינא אתה רב? וכי עימי אתה רב?	אמר ליה רבי חנינא לרבי חייא: בהדי דידי קא מינצית?
חס ושלום אם תשתכח תורה מישראל אחזיר אותה בפלפול.	חס וחלילה, אי משתכחא תורה מישראל מהדרנא לה מפילפולין
אמר לו ר' חייא לר' חנינא: עימי אתה רב? ועמי אתה רב?	אמר ליה רבי חייא לרבי חנינא: בהדי דידי קא מינצית?
שעשיתי שלא תשתכח תורה מישראל.	דעבדי לתורה דלא תשתכח מישראל?
מה אני עושה? מה הולך זורע פשתן, ושוזר ממנו רשתות, וצד צבאים ומאכליל מבשרם ליתומים ועושה מגילות וכותב המישה חומשים ואני הולך לעיר	מאי עבדינא? אזילנא ושדנא כיתנא, ונדילנא נישבי, וציידנא טבי ומאכלילנא בשריריהו ליתמי, ואריכנא מגילתא וכתבנא חמשה חומשי, וסליקנא למתא ומקרינא חמשה יוקי בחמשה חומשי, ומתנינא שיטא יוקי שיטא סדרי, ואמרונא לה: עד דחדנא ואתינא - אקרו אחדדי ואתנו אחדדי, ועבדי לה לתורה דלא תשתכח מישראל.

היינו דאמר רבי: כמה גדולים מעשי חייא

מאמרו של אברהם ליפשיץ על הגמרא "כמה גדולים מעשי חייא"

מנהיגי חינוך יקרים.

כמה שאלות עולות בלימוד הגמרא, הן בדו שיח בין ריש לקיש ובת קול, והן בהבנת מעשיו של רבי חייא.

1. מדוע ריש לקיש לא הצליח למצוא את מערת רבי חייא, והרי המטרה שלו הייתה

שהאנשים החיים לא יכשלו, ושהמתים לא יכשילו!?

2. מהו הקשר בין העובדה שריש לקיש לא לימד תורה כמו ר' חייא, לבין כך שלא מצא את

מקום קבורתו!?

3. מה שורש המחלוקת בין רבינא ור' חייא?

4. מדוע ר' חייא היה צריך להתחיל את הכול מהתחלה!?

מדוע היה צריך לגדל פשתן כדי לצוד צבי וכו' ולעבוד כל כך קשה!? מדוע צריך היה ר'

חייא את כל הטרחה המרובה הזו!? כדי שתורה לא תשתכח מישראל, צריך לכאורה ללמד

תורה?

ננסה להעלות מעט תובנות חינוכיות שיש בהן כדי לעורר למחשבה ויתנו מענה לשאלות אלה (בנקודות

ובקצרה ככל שניתן)

א.יש שתי צורות כיצד דואגים להעברת תורה בעם ישראל. אחת - גישתו של ריש לקיש, ובכיוון זה

בהמשך, רבינא, באמצעות לימוד פלפלני לתלמידים אליטיסטיים שרק הם יצליחו לשמר את התורה

במלואה ובשיאה. רבי חייא מציע אלטרנטיבה. הוא פונה לכולם... הוא מוצא תלמידים שלא למדו עד כה

ומבין שהתורה לא תשתכח מישראל, כשכולם ילמדו תורה.

ב.בבסיס גישתו של רבי חייא נמצא האמון המלא בכל תלמיד. הוא פונה לילדים מהרחוב מתוך אמון

מלא ביכולתם וברצון הפנימי שלהם ללמוד תורה ולהיות מסוגלים להעביר את התורה לעם ישראל.

הוא סומך על כל תלמיד כך שמעביר אליו את האחריות ללמד את החומש שאותו הוא למד. זה מתקיים

כאשר רבי חייא מייחס ללימוד האישי שלו עם כל תלמיד ערך גבוה. לדעתו, היחס האישי והקשר האישי

הנוצרים בין המורה והתלמיד הם התשתית להוראה נכונה והם הבסיס להמשכיות

התורה והבטחת העברתה לדורות הבאים.

ג.רבי חייא לימד בשיטתו לא "לקצר תהליכים". היסודות חשובים, ה"לשמה" בטהרה משמעותי. רבי

חייא, לכאורה, בזבז זמן יקר. התורה עלולה להשתכח מישראל, והוא במקום לכנס בתי מדרש עם המוני

אנשים, יוצא לגדל פשתן, ללכוד צבאים ולעבד עורות?... רבי חייא מבין שהדוגמא האישית חשובה, רבי

חייא מבין, שמסירת התורה אינה העברת ידע במתמטיקה, ואינה העברת ידע בתורה בלבד. העברת

תורת משה בטהרתה, צריכה להיות בשלמות, בקדושה, ללא נגיעה אישית, נטולת אינטרסים, מתחילת

הדרך ובכל שלב שבו הנער לומד, כולל בהכנת התשתית ללימוד.

ד.רבי חייא לא נתן לעצמו לתת שום תירוץ של "אין חומר לימוד", "אין מערכת", "אין משכורות", "

התלמידים לא רוצים ללמוד", ועוד ועוד. כשיש מסירות נפש גדולה, והאחריות היא אישית שלך על כך

שמורשת לימוד התורה תימשך בישראל, צריך ואפשר לעשות הכול!!! הכול מתאים, שום דבר אינו

"בלתי מכובד", אין מחכים לתלמידים שיגיעו ללמוד, אלא מרגישים מחויבות היסטורית לבקש להגיע

אליהם: "והעמידו תלמידים הרבה"- התורה לא תשתכח מישראל, אם עם ישראל כולו ילמד תורה ויחיה

תורה. מחלוקת זו, אולי נמצאת גם בין רבי חייא ורבי.
"פעם אחד גזר רבי שלא ישנו לתלמידים בשוק. מאי דרש (שיר השירים ז'): חמוקי ירכיך כמו חלאים,
מה ירך בסתר - אף דברי תורה בסתר. יצא רבי חייא ושנה לשני בני אחיו בשוק..."
(אולי זה ההבדל בין רבינא שאמר "אם התורה הייתה משתכחת מישראל הייתי מחזיר אותה בפלפולי"
זה משהו תיאורטי, עדיין לא קרה בפועל: "אם התורה הייתה משתכחת..." ורבי חייא מלמד מה הוא
עשה בפועל כדי שהתורה לא תשתכח, ועד ימינו אלה אנו ממשיכים מכוח אותה עשייה חינוכית גדולה
וקדושה, ללמוד וללמד תורה).

ה. רבי חייא פרץ דרך חינוכית חדשה שאנחנו הולכים לאורה במשך אלפי שנים. לימוד החברותות
שמאפיין את בתי המדרש, שיטת הג'יקסו הידועה והנלמדת בלמידה פעילה, ההשקעה הגדולה בהכנה
ובמחויבות לקראת הכניסה להוראה והחינוך, את כל אלה יזם ופיתח דרך חדשה - רבי חייא.
צוות יקר וקדוש.

אולי אחרי תיאור מעלותיו ודרך העברת התורה של רבי חייא, נוכל להסביר מדוע ריש לקיש לא מצא את
מקום קבורתו של רבי חייא. כיוון שרבי חייא כביכול, לא מת. תורתו נמצאת בכל בית ישראל, והתורה
שלא נשתכחה "היא רבי חייא"....
נשתדל כולנו ללכת לאור משנתו החינוכית של רבי חייא.

כמי שזוכים לחיות בדור התקומה אחרי השואה שבה איבדנו שלישי מעמנו כולל מרכזי תורה גדולים
ועצומים, אנו חייבים לראות בתקופתנו אחריות "שלא תשתכח תורה מישראל".
המפתח להעברת התורה לדורות הבאים, הוא הבנת גודל האחריות למשימה החינוכית והלאומית,
ולהיות מוכנים למסור את הנפש בשמחה למען התפקיד החשוב.
הקשר האישי והחיבור המיוחד בין המורה והתלמיד - זו נקודה ארכימדית שעמדה בתשתית משנתו של
רבי חייא.

אמון מלא (!) מלמד אותך את התורה כולה, וסומך עליך לגמרי (בלי ליווי ובלי מורה חונך...) שתעביר
את מה שלמדת לחברך. אמון מלא, לא רק בתלמיד הבודד המיוחד המצטיין, אלא בחבורה כולה. "כולם
מקבלים עליהם עול מלכות שמים זה מזה". סומכים על התלמיד כמורה, כמחנך את חבריו, וכמי שמבין
וחי את גודל התפקיד.

החינוך איננו למצטיינים בלבד. "לכל אדם ישנה" ממש כמשנתו של בית הלל. התורה מתאימה לכולם,
שייכת לכולם, וכשהמורה מאמין, מרגיש זכות לגלות את סגולותיו של התלמיד, אז מתברר ש"עמך
כולם צדיקים" והציווי וציור המציאות של "קדושים תהיו" נאמרה לכול בית ישראל ולדורות כולם
הכוונה... איך נכנס המורה לכיתה, באיזה מחשבה? בטהרה? בקדושה? בהבנת גודל התפקיד והשליחות
המוטלת עליו? מרבי חייא למדנו שזו נקודה משמעותית. גידל פשתן, ועשה מלאכות רבות כדי שהכול
ייעשה "לשמה" ובטהרה. זו מחויבות גדולה של כולנו. אנחנו לא מעבירים מידע בלבד, זו הזכות להיות
בין מעבירי התורה בישראל. מאז משה רבנו ועד ימינו אלה.

הדברים נמדדים לא בתכניות החינוכיות, אלא במה נעשה בפועל!! בשדה החינוך. יש מי שיכול היה
לעשות א' ב' וג'. יש מי שעשה בפועל למען חינוך ילדי ישראל!
הדוגמא האישית, פריצת הדרך החינוכית והאחריות לצאת לכל בית ישראל, דווקא במקומות שאין בהם
מלמדי תינוקות... שם החמ"ד חייב להיות.

נשתדל נתפלל ויהי ה' עמנו!

אברהם

משחק "קו אדום"

<p>תשתפי/י את תלמידיך במעשים בעייתיים שעשית בעברך הרחוק?</p>	<p>לבושו של המועמד להוראה אינו הולם את רוח בית הספר. ידוע שהוא אדם נפלא. תקבלו אותו?'</p>	<p>כמנהלים: האם תקבלו למוסדכם מורה בעל דעות פוליטיות שונות מהכיוון החינוכי?</p>	<p>כמנהלים: האם תקבלו לעבודה מורה מצוין שאינו ברמה הדתית של בית ספרכם?</p>
<p>תחנכי/י לערך או מצוה שאינך מגשימ/ה באופן מובהק?</p>	<p>האם תספרו לתלמידים על כשלונות שחוויתם?</p>	<p>האם תספרי/י לתלמידיך על מעשה שעשית ואינו הולם את רוח בית הספר? (רצוי לתת דוגמה מסוימת שאינה מתאימה לרוח החינוכית המוסדית – אף כי אינם אסורים הלכתית או חוקית)</p>	<p>כמנהלים: האם תסכימו שמורה שמסכן חיים בפרהסיה (עישון, נהיגה) ילמד בבית הספר?</p>
<p>האם תסכימו שילמד במוסד אדם בעל עבר פלילי (לא מסוכן) שריצה את עונשו?</p>	<p>תשתף את תלמידיך בקושי שיש לך בקיום מצווה או מצוות מסוימות?</p>	<p>תשתף בהצלחות שחווית שהן אופק רחוק מאוד עבור תלמידיך?</p>	<p>תשתפי/י את תלמידיך בהתמודדות רגשית קשה שעברת?</p>

אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב
(מלאכי ב) "כי שפתי כהן
ישמרו דעת ותורה יבקשו
מפיהו כי מלאך ה' צבאות
הוא" - אם דומה הרב למלאך
ה' - יבקשו תורה מפיו. ואם
לאו - אל יבקשו תורה מפיו.

(תלמוד בבלי מסכת מועד קטן
דף יז עמוד א)

שופטים ז', י"ז
גדעון בצאתו למלחמה במדיין
מצווה את הלוחמים:

"וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם, מִמְּנֵי
תָּרְאוּ וְכֵן תַּעֲשׂוּ;
...וְהָיָה כְּאִשֶּׁר-אֶעֱשֶׂה
בְּיַד תַּעֲשׂוּן"

קהלת פרק ז, כ:

"אִין צְדִיק בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחָטָא:"

כשישאלו אותי בשמים מדוע
לא הייתי משה רבינו, לא
אפחד.

אבל כשישאלו אותי מדוע לא
הייתי זושא, מקווה אנוכי כי
אדע מה לענות נכונה ...

(ר' זושא מאנאפולי).

1.

מבלעדי מחשבת התשובה,
מנוחתה ובטחונה,
לא יוכל האדם למצוא מנוח,
והחיים הרוחניים לא יוכלו להתפתח בעולם.

החוש המוסרי תובע מהאדם את הצדק והטוב,
את השלמות,
והשלמות המוסרית -
כמה רחוקה היא מהאדם להגשימה בפועל,
וכמה כחו חלש
לכון מעשיו אל הטוהר של אידיאל הצדק הגמור!
ואיך ישאף אל מה שאיננו ביכלתו כלל?

לזאת התשובה היא טבעית לאדם,
והיא משלימתו.

אם האדם עלול תמיד למכשול,
להיות פוגם בצדק ובמוסר - אין זה פוגם את שלמותו,
מאחר שעיקר יסוד השלמות שלו
היא העריגה והחפץ הקבוע אל השלמות.

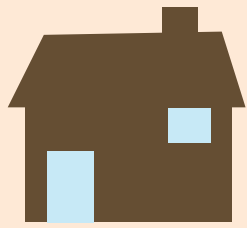
והחפץ הזה הוא יסוד התשובה,
שהיא מנצחת תמיד על דרכו בחיים
ומשלימתו באמת.

הרב קוק, אורות התשובה הו,

ש"ך יורה דעה סימן רמו
 אין למדים ממנו כו' - דין זה נלמד מפרק אלו מגלחין (דף י"ז ע"א)
 דשמתוהו להווא צורבא מרבנן דאתחייב נדוי אע"ג דהו צריכין ליה רבנן
 משום דאמר רבה בב"ח אמר ר' יוחנן מאי דכתיב שפתי כהן ישמרו דעת
 ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא אם דומה הרב למלאך ה'
 יבקשו תורה מפיהו ואם לאו אל יבקשו תורה מפיו, וקשה דבפרק קמא
 דחגיגה (דף י"ב ע"ב) אמרי' ורבי מאיר היאך למד תורה מאחר והא"ר
 בב"ח אר"י מאי דכתיב שפתי כהן כו' אמר ר"ל ר"מ קרא אשכח ודרש הט
 אזנך ושמע דברי חכמים ולבך תשית לדעתי לדעתם לא נאמר
 אלא לדעתי קשו קראי אהדדי ל"ק הא בגדול הא בקטן (פירש רש"י גדול
 היודע ליזהר במעשיו יכול ללמוד תורה מפיו ובעין יעקב פירש בשם
 החידושים בע"א) ואם כן הוי ליה להרמב"ם וסייעתו לחלק בין גדול לקטן
 וי"ל דסבירא ליה כמ"ש התוספות שם וז"ל והא דריש פרק בתרא דמ"ק
 דשמתוהו כו' איכא למימר דקטנים הוי דגרסי קמיה וחיישי' דלמא ממשכי
 עכ"ל, אם כן חזינן דאף בימי הש"ס היו קטנים וכל שכן בזמן הזה שכולם
 נחשבים קטנים - כמ"ש אם ראשונים בני אדם אנו כחמורים ולא כחמורו
 של רבי פנחס בן יאיר כו' ואם כן בזמן הזה אין חילוק,
 והגאון אמ"ו ז"ל תירץ דס"ל מדקאמר ר"ל ר"מ קרא אשכח כו' משמע
 ר"מ סבירא ליה הכי ואנן לא קי"ל כוותיה וכה"ג כתבו התוס' והרא"ש
 ושאר פוסקים בפרק קמא דחולין (דף י"א) גבי ר' מאיר לא אכיל בישרא
 כו' ע"ש והיינו דקאמרי התם בש"ס דקודשא ב"ה לא קאמר שמעתתא
 משמיה דר' מאיר הואיל וגמר שמעתתיה מפומיה דאחר ע"ש:

מורה מול בית - קונפליקטים אפשריים

1. ערכיך סותרים את ערכי הבית
2. דעתך על טובת הילד עומדת בסתירה לדעת הוריו
3. הילד מבקש שתתמוך בו במעשה העומד בניגוד לעמדת משפחתו.

ברור לך שהתלמיד שלך הולך לבחור בכיוון שיזיק לו. באילו מצבים תפעילי/י ועד כמה תפעילי/י את כוחך? מתי תרפה/י?

כמה מאמץ יש לנקוט כדי להשפיע? מה תעשה/י כדי להעצים את השפעתך? מה לא תעשה/י?

תלמידך האהוב בוחר בדרך שאינה נראית לך נכונה, מה הלגיטימיות של ההתערבות? מה כדאי לעשות? מה מותר לעשות? ומה אסור לעשות?

קפה זילמה

היחיד והיחיד - טובת היחיד עומדת בהכרח בסתירה לטובת הרבים. ביכולתך להשפיע.

מתי זה קרה לך ?
האם התערבת ?
כיצד ?
מהו הכלל ?

קפה זילמה

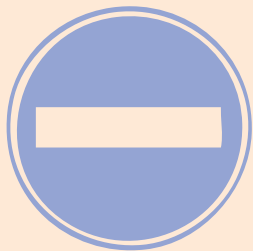
חייך וחיי תלמידך - מה הגבול ?
באילו תחומים בחיים תתערב ?
אילו תחומים בחיי התלמיד הם עניינך ?
כמה תשתף את תלמידך בחייך האישיים ?
במה לעולם לא תערב תלמיד ?

קפה זילמה

מניפולציה אסורה:

האם חווית כזו ?
האם יש מניפולציה שבצעת והתחרטת עליה ?
מה מגדיר מתודה, הפעלה או השפעה כמניפולציה פסולה ?
מה לא ייעשה - גם כדי להשיג מטרה חינוכית וערכית ?

קפה זילמה

תלמיד לא רוצה שתתערב לו בחיים.

באילו תחומים תקבל זאת ?
באילו מצבים לא תקבל זאת ?
עד כמה תפעל ליצור קשר בניגוד לרצונו ולהצהרותיו ?

קפה זילמה

באילו מצבים לא תבוא לעזרת התלמיד ?

נעים להכיר... דף אישי לזיהוי כוחות

משהו טוב שתלמידים זוכרים ממני	תכונה טובה בי שהתלמידים אוהבים	תלמיד שקידמתי
רגע בקריירה המקצועית שלי מתוק עבורי	משהו שהתקדמתי בו	משהו בי שמשמח אנשים
דרך שבחרתי בה וטוב שכך	שיעור טוב שלימדתי	אירוע שבו תמכתי בתלמיד
ועוד משהו	"העורך המוסף" שלי	משהו שתלמידים ישאלו אותי כשירצו ללמוד או לחשוב

אם תרצה, בן אדם,

הסתכל באור השכינה בכל היקום,
...התבונן בפלאי היצירה, בחיי האלהות שלהם,
לא בתור איזה תכנית כהה, שממרחקים מציגים נגד עיניך,
כי אם דע את המציאות שאתה חי בה.

דע את עצמך,

ואת עולמך,

דע את הגיוני הלב

שלך,

ושל כל הוגה וחושב.

מצא את מקור החיים שבקרבתך,

ושממעל לך,

שמסביבך,

...האהבה שבקרבתך

העלה אותה לשורש עזה ועדנת תפארתה,

הרחיבה לכל סרעפותיה,

הבט על האורות,

בתוכיותם.

..

עלה למעלה עלה,

כי כח עז לך,

יש לך כנפי רוח,

כנפי נשרים אבירים.

אל תכחש בם, פן יכחשו לך,

דרש אותם,

וימצאו לך מיד.

הרב אברהם יצחק הכהן קוק

אורות הקודש א, סד - קריאה להסתכלות עליונה

אם תרצה, בן אדם,
הסתכל באור השכינה בכל היקום,
הסתכל בעדן החיים השמימיים,
איך הם מתפלשים
בכל פנה וזוית שבחיים. הרוחניים והחמריים,
שנגד עיני בשרך, ונגד עיני רוחך.

התבונן בפלאי היצירה,
בחיי האלהות שלהם,
לא בתור איזה תכנית כהה, שממרחקים מציגים נגד עיניך,
כי אם דע את המציאות שאתה חי בה.

דע את עצמך,
ואת עולמך,
דע את הגיוני הלב
שלך,
ושל כל הוגה וחושב.
מצא את מקור החיים שבקרובך,
ושממעל לך,
שמסביבך,
את פארי הדרות החיים, שאתה שרוי בתוכם.
האהבה שבקרובך
העלה אותה לשורש עזה ועדנת תפארתה,
הרחיבה לכל סרעפותיה,
לכל אשד נשמת חי העולמים,
אשר רק רצוץ המקום של ההגה גורם מיעוט זהרו.
הבט על האורות,

בתוכיותם.
אל יבלעו נשמתך השמות, הניבים והאותיות,
הם מסורים בידך,
ואי אתה מסור בידיהם.

עלה למעלה עלה,
כי כח עז לך,
יש לך כנפי רוח,
כנפי נשרים אבירים.
אל תכחש בם, פן יכחשו לך,
דרש אותם,
וימצאו לך מיד.

יקרים וקדושים הם לנו לבושי הציורים,
מוכרחים הם לנו,
ולכל בעלי גבול במבטיהם הרוחניים ביחוד.
אבל תמיד בעת שאנו באים לחיים מדעיים,
אסור לנו לזוז מהנקודה העליונה,
שרק מהבלתי נתפס אור מתפלש בהנתפס, במהלך האצילות,
מאור אין סוף.
ואנו קרואים להיות מתעדנים בעדנים שמימיים,
בכל פרטי ההכרות, שבכלל הגדול הזה,
שממנו תוצאות כל החיים.

הרב אברהם יצחק הכהן קוק
אורות הקודש א, סד - קריאה להסתכלות עליונה